

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 61/2001 rd

Regeringens proposition om godkännande av återkallandet av reservationerna till europeiska konventionen om utlämning för brott och europeiska konventionen om bekämpande av terrorism samt med förslag till lag om ändring av lagen om utlämning för brott

Till lagutskottet

INLEDNING

Remiss

Lagutskottet begärde den 4 december 2001 utlåtande av grundlagsutskottet om regeringens proposition om godkännande av återkallandet av reservationerna till europeiska konventionen om utlämning för brott och europeiska konventionen om bekämpande av terrorism samt med förslag till lag om ändring av lagen om utlämning för brott (RP 209/2001 rd). Grundlagsutskottet skall ta ställning till om det är förenligt med 9 § 2 och 3 mom. grundlagen och bestämmelserna i de konventioner om de mänskliga rättigheterna som är förpliktande för Finland att reservationerna till europeiska konventionen om utläm-

ning för brott och europeiska konventionen om bekämpande av terrorism återkallas.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef Päivi Kaukoranta, utrikesministeriet
- lagstiftningsrådet Tanja Innanen, justitieministeriet
- professor Petri Helander
- professor Tuomas Ojanen
- professor Kaarlo Tuori.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner att reservationen i artikel 2.1 i Europarådets europeiska konvention från 1957 om utlämning för brott och i artikel 1 i Europarådet europeiska konventionen från 1977 om bekämpande av terrorism återkallas. Samtidigt föreslås att 4 § 4 mom. lagen om utlämning för brott ändras.

Återkallandet av reservationerna träder i kraft internationellt när depositarien, generalsekreteraren för Europarådet, underrättats.

Lagen avses träda i kraft så snart den har antagits och stadfästs.

I avsnittet lagstiftningsordning anser regeringen att riksdagens samtycke måste inhämtas för ett återkallande av reservationerna.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Riksdagens samtycke

Enligt 94 § 1 mom. grundlagen krävs riksdagens godkännande för fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller annars har avsevärd betydelse, eller som enligt grundlagen av någon anledning kräver riksdagens godkännande. Riksdagens godkännande krävs också för uppsägning av en sådan förpliktelse.

Genom en reservation, en förklaring etc. till en fördragsbestämmelse kan Finland påverka innebörden och omfattningen av sina internationella förpliktelser. Om t.ex. en reservation påverkar innebörden eller omfattningen av en fördragsbestämmelse som hör till området för lagstiftningen eller som av någon annan anledning kräver riksdagens godkännande, krävs enligt utskottet riksdagens godkännande för reservationen, förklaringen etc. Likaså måste riksdagens godkännande inhämtas för att återkalla en reservation eller en liknande förklaring, när den har godkänts av riksdagen eller när den enligt den rådande tolkningen av grundlagen borde ha godkänts av riksdagen (se t.ex. GrUU 4/2001 rd, s. 2).

I artikel 2.1 i europeiska konventionen om utlämning för brott och i artikel 13 i europeiska konventionen om bekämpande av terrorism föreskrivs för vilka brott en person kan utlämnas. Denna typ av fördragsbestämmelser hör till området för lagstiftningen och riksdagens godkännande krävs, när reservationer till dem skall återkallas.

Fördragsbestämmelserna kontra grundlagen

Enligt 94 § 2 mom. grundlagen skall ett beslut om godkännande av en internationell förpliktelse fattas med enkel majoritet. Om förslaget om godkännande av en förpliktelse gäller grundlagen, skall beslutet fattas med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

Det påverkar inte finska medborgares rättsliga ställning att reservationerna återkallas. Förslagen medför därför inga problem med avseende på 9 § 3 mom. grundlagen.

När Finland återkallar reservationen till artikel 2.1 i konventionen om utlämning för brott förbinder vi oss att utlämna en person för verkställighet av beslutet, om "den utmäta" påföljden omfattar förlust av friheten i minst fyra månader. Den gällande lydelsen talar om utlämning ifall påföljden, till den del "den inte har avtjänats" omfattar förlust av friheten i minst fyra månader. När reservationen till artikel 1 i konventionen om bekämpande av terrorism återkallas, kan Finland inte längre betrakta de allvarliga brott som räknas upp i artikeln som politiska ens när en begäran om utlämning kommer från en konventionsstat som inte är medlem i EU. Konventionerna förpliktar inte Finland att lämna ut personer till länder där de hotas av dödsstraff, tortyr eller annan behandling som kränker människovärdet. Vid utlämningar är personerna också skyddade av bestämmelserna i 7 och 8 § lagen om utlämning för brott, där det föreskrivs när Finland kan vägra utlämna någon. Med avseende på 9 § 4 mom. grundlagen är det inget problem att reservationerna återkallas.

Förslag till lag om ikraftträdande

Enligt 95 § 2 mom. grundlagen skall ett lagförslag om ikraftträdande av en internationell förpliktelse behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Men om förslaget gäller grundlagen eller en ändring av rikets territorium, skall riksdagen, utan att förslaget lämnas vilande, godkänna det med ett beslut som har fattats med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

Genom ändringen av 4 § 4 mom. lagen om utlämning för brott sätts artikel 2.1 i konventionen om utlämning för brott i kraft med den lydelse den har efter att reservationen har återkallats. Förpliktelsen i konventionen medför inga problem med avseende på grundlagen och lagförslaget kan därför behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Lagförslaget syftar till att i materiellt hänseende sätta i kraft en internationell förpliktelse. I detta fall är det befogat att tillämpa ett materiellt ikraftträdelseförfarande. Men utskottet påpekar att det då bör framgå av lagen att den gäller ikraftträdande av en internationell förpliktelse. Detta kan nämnas till exempel i ikraftträdelsebestämmelsen.

Utlåtande

Grundlagsutskottet anför vördsamt som sitt utlåtande

att riksdagens samtycke krävs för att reservationerna skall kunna återkallas,

att beslutet skall fattas med enkel majoritet och

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors den 14 december 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Paula Kokkonen /saml
medl. Klaus Hellberg /sd
Esko Helle /vänst
Jouko Jääskeläinen /kd
Saara Karhu /sd
Johannes Leppänen /cent
Pekka Nousiainen /cent

Heli Paasio /sd
Osmo Puhakka /cent
Pekka Ravi /saml
Petri Salo /saml
Ilkka Taipale /sd
ers. Veijo Puhjo /vänst.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var
utskottsrådet Sami Manninen.